

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 13 mei – 10:30 uur d.d. 14 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Hoogbejaarde coronapatiënten Mensen met een beperking 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Het betaald voetbal 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- In de afgelopen 24 uur is er vrij veel ruimte voor niet-coronanieuws, met aandacht voor het Hawija-debat, de herdenking van de vuurwerkramp en het surfongeluk in Scheveningen. De journaals van NOS en RTL focussen op onze collectieve 'hunkering naar vakantie'. De Volkskrant kopt op de voorpagina: 'Verwarring en willekeur in de 1,5-metersamenleving'. Volgens de krant is lang niet altijd duidelijk wat wel en niet mag, ook niet voor agenten zelf. De willekeur zou zich voordoen bij het uitdelen van boetes en protest tegen de boetes zou groeien. Uit een stuk van AD blijkt dat met name jongeren zich daarover boos maken.
- Opvallend is de kritiek op het betaald voetbal. 'Rollebollend over straat maar wel de hand ophouden in Den Haag?' kopt Trouw. Betrokkenen vertellen de krant dat het betaald voetbal niet 'gezond' is en wijzen op financieel wanbeleid, slecht management, veel ruzie en weinig solidariteit. De coronacrisis zou de tekortkomingen 'genadeloos bloot leggen'. Ze zijn van mening dat de KNVB en de clubs eerst maar eens de hand in eigen boezem moeten steken en een grondige en objectieve analyse moeten maken van de bedrijfstak.
- Hoogleraar ouderengeneeskunde Marcel Olde Rikkert zegt dat tachtigers een 'blinde vlek' waren bij de aanpak van het coronavirus. Hoogbejaarden die COVID-19 hebben, vertonen vaak andere symptomen dan jongere patiënten. Artsen werden daardoor op het verkeerde been gezet. Volgens de hoogleraar keken ook beleidsmakers op dezelfde manier naar iedereen. "Je moet écht anders naar ouderen kijken, ze zitten anders in elkaar."
- In een stuk van AD valt te lezen hoe militairen zich 'rot schrokken' hoe sommige verpleeghuizen omgingen met corona. Vooral over de manier waarop er met hygiëneregels werd omgegaan, hebben zij grote zorgen.
- Uit navraag door BNR bij dertien grote en middelgrote ziekenhuizen blijkt dat het opschalen van de reguliere zorg moeizaam verloopt. De capaciteit is in veel gevallen nog lang niet op het niveau van vóór de crisis.
- Uit een rondgang van Trouw langs 25 apothekers blijkt dat zij twijfels hebben over de uitvoering van 'masker 19' in de praktijk. Ze vragen zich af of de bekendheid van het codewoord slachtoffers zal afschrikken om huiselijk geweld te melden. Een deel van de medewerkers zegt bovendien niet genoeg training te hebben gehad om slachtoffers op te vangen. Ook de 'haastige' communicatie vanuit brancheorganisatie KNMP twee weken geleden roept vragen op.
- Uit cijfers van kennisinstituut Nivel blijkt dat het aantal infectieziekten, zoals buikgriep, oorontsteking en longontsteking, de afgelopen maanden 'spectaculair' is gedaald. Volgens deskundigen is dat een rechtstreeks gevolg van de aangescherpte maatregelen.
- Pathologisch onderzoek bij mensen die aan of met COVID-19 zijn overleden bevestigt dat het virus véél meer dan alleen longontstekingen veroorzaakt. Ook hart, nieren en zelfs de hersenen kunnen ontstoken raken.
- Corendon adverteert met 'dubieuze' coronatesten. Ondanks waarschuwingen van onder meer de Nederlandse Taskforce Serologie, de WHO en minister De Jonge, ziet Corendon (die de kritiek 'erg onredelijk' noemt) geen reden om met de snelsten te stoppen. Klanten zouden goed reageren en inmiddels zouden tientallen mensen zich hebben aangemeld. Steven van der Heijden (Corendon) is verbijsterd door de 'ongenuanceerde' reactie van minister De Jonge over de betrouwbaarheid van de test.
- Het College voor de Rechten van de Mens opent een meldpunt voor goede toegankelijkheid in de 1,5-metersamenleving. Volgens het college zijn winkels, horeca en andere dienstverlening niet voor iedereen toegankelijk. Het college roept mensen met een beperking en ondernemers op hun ideeën en oplossingen te melden.

Karakterisering berichtgeving

- De Volkskrant kopt op haar voorpagina: 'Verwarring en willekeur in de 1,5-metersamenleving'. Volgens de krant is lang niet altijd duidelijk wat wel en niet mag, ook niet voor agenten zelf. De willekeur zou zich

voordoen bij het uitdelen van boetes. 'Het protest [tegen de boetes] groeit'. Boven het online artikel de kop: 'Je spreekt af met twee vrienden in het park, mag dat? Niemand lijkt het te weten'.

- Trouw kopt dat het 'zwarte scenario' ver weg is op de IC. Deze week liggen er voor het eerst meer patiënten op de IC zonder coronabesmetting dan met. Dalling is de trend, zo schrijft de krant.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- Nog eens 34 bewoners van verpleeghuis Het Parkhuis in Dordrecht zijn besmet met corona. Inmiddels zijn er 77 bewoners besmet en zijn 3 bewoners overleden. Alle bewoners worden nu elke week getest en worden besmette bewoners apart verpleegd.
- Het aantal coronapatiënten op de Nederlandse IC's is gedaald naar 432, zo meldt het LCPS. Ernst Kuipers van het Landelijke Netwerk Acute Zorg: "Inmiddels zien we dat de non-COVID-zorg op een hoger niveau zit dan in de afgelopen twee maanden. Het is een goed teken dat de overige zorg weer uitbreidt."

Schade

- Pathologisch onderzoek bij mensen die aan of met COVID-19 zijn overleden bevestigt dat het virus véél meer veroorzaakt dan alleen longontstekingen. "Wij komen een enorm scala aan afwijkingen tegen. Alleen al in de longen zien we verschillende patronen van schade", zegt Jan van der Thüsen, thoraxpatholoog in het Erasmus MC. "We zien onder meer kapotte longblaasjes, bloedstolsels in grote bloedvaten, schade aan de kleinste haarvaatjes en littekenweefsel." Vooral de hoeveelheid bloedstolsels in de longslagaderen is opvallend, stelt Katrien Grünberg, hoogleraar pathologie bij het Radboudumc. Die stolsels sluiten bloedvaten af waardoor weefsels erachter te weinig zuurstof opnemen. "Meestal moet je zoeken naar stolsels, maar nu zie ik er vaak meerdere in één patiënt. Het is echt in your face." Ook hart, nieren en zelfs de hersenen kunnen ontstoken raken. "Tot nu toe vinden we geen virusdeeltjes in het brein, maar de immuuncellen in de hersenen zijn groter en actiever dan normaal", zegt neuropatholoog Marianna Bugiani van het Amsterdam UMC. "Bovendien treffen we in de hersenen afweercellen aan die daar normaal niet voorkomen. Dat kan verklaren waarom sommige patiënten tijdelijk hun reuk verliezen, verward raken of moeite hebben met bewegen."

Oorzaken

- Trouw kopt: 'Koren mogelijk superverspreiders'. Gebeurtenissen in de VS zouden aantonen dat zingen in een koor kan leiden tot 'superverspreiding' van het virus, "...net als bijvoorbeeld carnaval vieren, of hossen in een Oostenrijkse après-ski-bar." Daphne Wassink van Korennetwerk Nederland zegt dat de berichten veel onrust veroorzaken bij koren. Over de vraag of samen zingen nu wel of niet kan, geeft de overheid tegenstrijdige signalen, aldus Trouw.

Scenario's

- Hoogleraar ouderengeneeskunde Marcel Olde Rikkert verwacht dat op de oversterfte van deze maanden ondersterfte zal volgen. "De mensen die anders het komende jaar zouden zijn overleden, zijn alvast gegaan."
- Amerikaanse wetenschapper concluderen dat tegenstanders van vaccinatie veel effectiever zijn in het verspreiden van hun ideeën op social media, dan voorstanders. Ondanks dat de tegenstanders in de minderheid zijn. De trend die de wetenschappers in hun onderzoek blootleggen, speelt volgens hen ook als straks een vaccin beschikbaar komt tegen de ziekte COVID-19, die als een pandemie over de wereld trekt. "De weerstand tegen dat vaccin is zich op sociale media al aan het opbouwen", zegt hoogleraar natuurkunde Neil Johnson. Dat antivaccinatie-ideeën zich sneller verspreiden, komt volgens de onderzoekers omdat je op de fora van de tegenstanders een veel breder arsenaal aan 'narratieven' aantreft. Daarmee bieden ze meer keuze aan mensen die twijfelen over het nut en de risico's van vaccinatie. Op de fora van de voorstanders is de variatie aan narratieven beperkt.

Informatiebehoefte

Welke informatievragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van minister De Jonge komen complimenten binnen de reactie op Corendon's sneltesten. Mensen vinden het niet hebben van dagbesteding 'saai' noemen wat zacht uitgedrukt, het gaat over structuur, afleiding en natuurlijk ontlasting voor de mantelzorg. Via de social kanalen van minister Van Rijn is er voornamelijk veel discussie over het gebrek aan kennis van Van Rijn en het 'makkelijk praten' over de corona situatie in zijn tweets. Verder zijn er positieve berichten binnengekomen over het heroverwegen van het eerder beginnen aan betaald voetbal.

- Via de social kanalen van MinVWS komen vragen binnen over wat er wel en niet open mag. Ook vraagt men zich af of een vaccin voor immuniteit gaat zorgen. Andere vragen zijn: Vanaf welke leeftijd gelden de mondkapjes in het ov? Wanneer komt er een duidelijke update over de gehandicaptenzorg? Mogen de klinieken met EMS nu wel open? Hoeveel mensen mogen er samen buiten komen? Er worden zorgen geuit over de bezoekersregeling voor de GGZ, verpleeghuizen en gehandicaptenzorg, het tekort aan beschermingsmiddelen (vooral mondkapjes), de gevolgen van het openen van de terrassen en financieringen. Verder is er onduidelijkheid rond het afspreken met grote groepen thuis vanaf juni.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Trouw kopt dat Corendon met 'dubieuze' coronatesten adverteert. 'Wil jij weten of je antistoffen hebt tegen COVID-19? Laat je testen!' Het staat in koeieletters boven de nieuwe advertentie van reisorganisatie Corendon. Voor 69 euro belooft de touroperator uitsluitel over of je wel of niet besmet bent geweest. Volgens de advertentie kun je op afspraak langskomen in een hotel in Amsterdam. Daar wordt binnen een kwartier je bloed gecontroleerd op antistoffen tegen het coronavirus. Wie de test heeft afgenomen, krijgt ook 20 euro korting op een toekomstige vakantie. Ondanks waarschuwingen van de Nederlandse Taskforce Serologie, de WHO en minister De Jonge, ziet Corendon (die de kritiek 'erg onredelijk' noemt) geen reden om met de sneltesten te stoppen. Inmiddels zouden tientallen mensen zich ervoor hebben aangemeld.
- Bij het stadion van ADO Den Haag wordt een 'coronadorp' gebouwd. Op een gebied van 600 vierkante meter moet een tijdelijke opvang verrijzen voor enkele tientallen besmette dak- en thuislozen.
- Het Rode Kruis stelt speciale ontmoetingstenten beschikbaar, zodat niet-thuiswonenden met een verstandelijke beperking hun geliefden weer kunnen zien en knuffelen.
- De eerste campagne 'Zien drinken, doet drinken' van de Alliantie Alcoholbeleid Nederland (AAN) kan niet doorgaan door de coronacrisis. De filmpjes die de campagne moesten ondersteunen, zijn niet te maken nu er 1,5-meter afstand moet worden gehouden. Ook worden informatieavonden in de regio's geschrapt.

Corona-uitbraak

- Kinderarts-epidemioloog Patricia Bruijning zegt: "Kinderen als verspreider van het coronavirus hebben we niet kunnen vinden." Dit zou blijken uit studies die uit andere landen soortgelijk onderzoek deden naar de verspreiding van het virus door kinderen. Over het heropenen van de scholen zegt Bruijning: "Het is heel fijn dat Denemarken ons is voorgegaan en dat we daar nu zien dat er na een maand geen effect is op het aantal coronabesmettingen door het heropenen van de scholen. Dat is ook voor Nederland hoopgevend"
- Hoogleraar ouderengeneeskunde Marcel Olde Rikkert legt uit hoe anders het lichaam van een 80-plusser werkt. Zo hebben tachtigers een lagere lichaamstemperatuur waardoor bij een temperatuur van 37 graden sprake kan zijn van koorts. "Maar de coronarichtlijnen van RIVM en WHO spreken tot op de dag van vandaag van een coronaverdenking vanaf 38 graden koorts. Dat is bij ouderen niet relevant. Ze hebben vaak COVID-19 zonder 38 graden koorts." Ook vertonen oude patiënten andere coronaverschijnselen, zoals een delier (acute verwardheid) of vallen. Een ander verschil met jongeren is dat bij ouderen het afweersysteem minder goed werkt. Olde Rikkert: "Door een aanval van een griepvirus of een virus als corona raakt het immuunsysteem van de oudere in opperste staat van activiteit maar het strijdt niet gericht. Er ontstaat een soort afweerstorm, een overkill, en die kunnen het hart, de longen en het brein (delier) niet meer aan."
- Duitsers met het coronavirus besmetten volgens hun overheid gemiddeld minder andere mensen. Het zogeheten reproductiegetal daalde in een etmaal van 0.94 naar 0.81.

Onderzoek/wetenschap

- Uit het Social Distancing Dashboard, een plattegrond ontwikkeld door wetenschappers van de TU Delft en het AMS Instituut, blijkt dat het in delen van Amsterdam onmogelijk is om 1,5 meter afstand te houden doordat o.a. de voetpaden en straten te smal zijn.
- Op initiatief van het Erasmus MC zet Stichting Palliatieve Zorg Onderzoek Nederland online vragenlijsten uit in onder meer ziekenhuizen, verpleeghuizen en hospices. Het Rotterdamse ziekenhuis onderzoekt de ervaringen van zorgverleners en nabestaanden met de zorg in de laatste levensfase, de invloed van de coronacrisis en het effect op het rouwproces van familieleden.
- Echoapparaten, waarvan ziekenhuizen er vaak tientallen in huis hebben, kunnen met behulp van kunstmatige intelligentie worden gebruikt als hulpmiddel om de longziekte COVID-19 op te sporen. De Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) en de Universiteit van Trente in Italië hebben software ontwikkeld die "relatieve leken" volgens hen in staat stelt om echobeelden te interpreteren "als ervaren longexperts".

De techniek kan besmetting met het coronavirus niet onomstotelijk bewijzen, maar een longecho kan wel afwijkingen aan het licht brengen die daarop duiden.

Betaald voetbal

- SC Cambuur en De Graafschap horen donderdagavond rond 19.00 uur of ze alsnog naar de eredivisie promoveren. De voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland in Utrecht doet dan uitspraak in het kort geding dat beide clubs uit de eerste divisie tegen de KNVB hebben aangespannen
- FC Groningen is gisteren een campagne gestart onder de hashtag #laatonswereensjuichen om steun en solidariteit bij de supporters te zoeken in een financieel zware periode. Met de actie kunnen supporters aangeven of ze het geld terug willen voor de gemiste wedstrijden van dit eredivisie-seizoen dat niet is afgemaakt. Ondertussen levert de actie online de nodige reacties op en is #laatonswereensjuichen trending topic op Twitter.
- Desinformatie
- Volgens Minister Ollongren (Binnenlandse Zaken) heeft de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) vastgesteld dat in een aantal Nederlandstalige sociale mediagroepen 'Russische narratieven' over de strijd tegen het virus worden gedeeld. Volgens de minister gaat het om 'narratieven waarin de nadruk wordt gelegd op vermeende Europese verdeeldheid en gebrek aan onderlinge solidariteit tussen landen in West-Europa op het gebied van COVID-19.'

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Uit navraag door BNR bij dertien grote en middelgrote ziekenhuizen blijkt dat het opschalen van de reguliere zorg moeizaam verloopt. De capaciteit is in veel gevallen nog lang niet op het niveau van vóór de crisis. Alle ziekenhuizen geven aan de reguliere zorg op te schalen, wat opvalt zijn de grote verschillen. Een deel van de ziekenhuizen is nog helemaal niet klaar voor de toestroom van grote groepen patiënten bij wie de zorg is uitgesteld. Zij hebben de handen vol aan coronapatiënten. Andere ziekenhuizen zijn verder, maar zelfs in de meest gunstige gevallen ligt de capaciteit van de reguliere zorg slechts op de helft van het niveau van voor corona. En die situatie zal voorlopig niet veranderen, verwachten de ziekenhuizen.
- Uit cijfers van kennisinstituut Nivel blijkt dat het aantal infectieziekten, zoals buikgriep, oortontsteking en longontsteking, de afgelopen maanden 'spectaculair' is gedaald. Volgens deskundigen is dat een rechtstreeks gevolg van de aangescherpte maatregelen. Het aantal vastgestelde gevallen van buikgriep is gehalveerd. Bij kinderen onder de 4 is het aantal besmettingen zelfs met 70 tot 80% gedaald. Datzelfde beeld is terug te zien bij oortontstekingen, een tweede infectie die erg vaak voorkomt bij kleine kinderen en vaak wordt opgedaan in bijvoorbeeld kinderdagverblijven. Ook het aantal longontstekingen is fors lager. Hierbij valt op dat dat vooral voor peuters én mensen boven de 65 geldt. Het aantal patiënten in deze groep is slechts een derde van het normale aantal. Volgens Christian Hoebe, hoogleraar sociale geneeskunde in Maastricht en als arts verbonden aan de GGD in Zuid-Limburg, zijn de cijfers een rechtstreeks gevolg van de aangescherpte maatregelen. Ook Mariëtte Hooiveld, senior onderzoeker bij Nivel, vermoedt een duidelijk verband. "Het zal een combinatie zijn. Meer afstand houden, meer handen wassen, minder kleine kinderen bij elkaar én mensen die niet meer voor elk wisselwasje naar de dokter gaan. Dat laatste is in elk geval niet de enige reden..." Een woordvoerder van het Nederlandse Huisartsen Genootschap herkent het beeld dat er minder mensen met niet-coronaklachten zijn. Dat vooral bij jonge kinderen zo'n grote afname zichtbaar is, wil niet zeggen dat alleen deze groep minder 'ziek' is, zegt Hooiveld.
- Uit een rondgang van Trouw langs 25 apothekers blijkt dat zij twijfels hebben over de uitvoering van 'masker 19' in de praktijk. Ze vragen zich af of de bekendheid van het codewoord slachtoffers zal afschrikken om huiselijk geweld te melden. Een deel van de medewerkers zegt bovendien niet genoeg training te hebben gehad om slachtoffers op te vangen. Ook de 'haastige' communicatie vanuit brancheorganisatie KNMP twee weken geleden roept vragen op. Sommige apothekers ontdekten het codewoord via de media en voelen zich 'overvallen door de snelle berichtgeving'. Volgens de apothekers is een simulatietraining vanuit KNMP nodig om een 'masker 19'-melding adequaat op te pakken. De meesten van de 25 bevrraagde apothekers hebben nog geen ervaring met het codewoord aan de balie: één praktijk geeft aan een melding te hebben gekregen de afgelopen twee weken. Verschillende assistenten zeggen zelfs nog helemaal niets over het woord gehoord te hebben van hun leidinggevenden. Aris Prins, voorzitter van de brancheorganisatie, heeft 'veel begrip' voor de vragen van apothekers. Hij benadrukt dat de beroepsgroep vooral als 'doorgeefluik' functioneert. "Het enige wat de assistenten hoeven doen, is de apotheker erbij halen. En die hoeft in bijna alle gevallen alleen Veilig Thuis te bellen: alleen bij directe nood gaat het om 112." Bovendien moeten apothekers 'masker 19' in de context van een dialoog zien, benadrukt hij. "Een slachtoffer bestelt een

medicijn en laat dan tussendoor codewoord masker 19 vallen. Of hij of zij schrijft het op een briefje." De KNMP is bezig met het ontwikkelen van verdere training, die later dit jaar beschikbaar moet zijn, meldt Prins. Ondanks de twijfels zien de apothekers ook voordelen aan het nieuwe codewoord. Vanwege de laagdrempeligheid zou de apotheek een geschikte plek zijn om huiselijk geweld te melden.

- De Volkskrant kopt op haar voorpagina: 'Verwarring en willekeur in de 1,5-metersamenleving'. Volgens de krant is lang niet altijd duidelijk wat wel en niet mag, ook niet voor agenten zelf. De willekeur zou zich voordoen bij het uitdelen van boetes. 'Het protest groeit'. Boven het online artikel de kop: 'Je spreekt af met twee vrienden in het park, mag dat? Niemand lijkt het te weten'. Volgens de krant is verschil tussen wat wel en niet mag onder de corona-noodverordening soms vaag. Dat sommige veiligheidsregio's coulanter met het verbod op samenkomsten omgaan dan andere maakt de verwarring groter. Onduidelijkheid is er ook over demonstraties en de krant verwacht dat onduidelijkheid de komende tijd toe zal nemen nu ook volwassenen buiten mogen sporten, in ongelimiteerde aantallen.
- Inge Zuur, cliëntenbegeleidster bij zorginstelling Cosis voor mensen met een lichamelijke of psychische beperking, zegt dat er veel onbegrip is. "Sommige bewoners gingen voor de crisis zelf boodschapjes doen, gingen op eigen houtje naar de sportclub of zagen elke dag hun familie. (...) Dat valt natuurlijk opeens weg. En aan sommigen kun je het heel goed uitleggen, maar andere cliënten snappen minder goed waarom ze ineens niets meer mogen."
- Uit de enquête die VROUW (De Telegraaf) onlangs hield onder haar lezeressen, blijkt dat ruim een kwart van de respondenten met een relatie haar seksleven dramatisch heeft zien kelderen sinds het begin van de coronacrisis. Desondanks vindt de helft van de vrouwen haar relatie door de crisis niet veranderd.
- Volgens Trouw maken de beperkingen voor sportscholen sommige vindingrijk. Zo besloot sportschool Indoor Action de fitnessapparaten naar buiten te verplaatsen. In overleg met de gemeente en het RIVM mag de sportschool open gaan onder een festivaltent (zonder zijkanten).
- Minister Dekker zegt dat in Nederlandse gevangenissen de RIVM-coronamaatregelen worden nageleefd. Maar volgens vertegenwoordigers van gedetineerden is dit allesbehalve waar. Sterker, gedetineerden met klachten die naar de media willen stappen, worden 'monddood' gemaakt, stelt een oud-gevangenisdirecteur.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) meldt dat het weer drukker wordt op de wegen nu de eerste coronamaatregelen zijn versoepeld. Vooral tijdens de ochtendspits is er meer verkeer.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Door het coronavirus dreigt er wereldwijd een grote mentale gezondheids crisis te ontstaan. Daar waarschuwen de Verenigde Naties voor. De organisatie roept landen op snel maatregelen te nemen die psychische problemen bij mensen kunnen voorkomen.
- In Op1 geeft Connie van Bentum (huisarts) aan zich zorgen te maken het aantal jonge mensen (twintigers en dertigers) die ziek is. Een groot deel van deze jongeren heeft milde klachten en is daardoor niet naar de huisarts gegaan, maar heeft te maken met langdurige klachten. Zij doet een oproep om meer onderzoek te doen naar deze doelgroep en de mentale effecten die corona kan hebben. Twee vrouwen vertellen over hun ervaringen. Ze verwijzen naar de Facebookgroep (corona ervaringen en langdurige klachten) waarin inmiddels 4.000 jonge mensen die denken dat zij corona hebben gehad hun ervaringen delen.
- Het FD schrijft dat naast het opstarten van de niet-coronazorg er ook zorgen zijn over de financiën van de ziekenhuizen. De NVZ wijst erop dat ziekenhuizen niet alleen miljarden minder inkomsten hebben, maar boven op de vaste lasten extra kosten hebben gemaakt voor de coronazorg, het opschalen van de IC-capaciteit en het inrichten van het ziekenhuis voor de anderhalvemetersamenleving. Dat zal de komende jaren nog een 3 miljard euro kosten. De NVZ wil daarom dat ziekenhuizen sowieso het geld krijgen dat dit jaar voor de zorg beschikbaar was, ook al staat daar minder zorg tegenover dan vooraf was verwacht.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- In een interview met NRC, zegt hoogleraar ouderengeneeskunde Marcel Olde Rikkert dat tachtigers een 'blinde vlek' waren bij de aanpak van het coronavirus. Hoogbejaarden die COVID-19 hebben, vertonen vaak andere symptomen dan jongere patiënten. Artsen werden daardoor op het verkeerde been gezet. Ze hebben de ouderen over het hoofd gezien, volgens Olde Rikkert. En misschien wel het belangrijkste, zegt Olde Rikkert: verpleeghuizen stonden achterin de rij bij de verdeling van de beschermingsmiddelen. Zo

weinig dat de richtlijnen van het RIVM erop waren aangepast: 'verpleeghuispersoneel gaat alleen beschermd te werk wanneer de cliënt besmet is (of daarvan wordt verdacht).' Olde Rikkert spreekt daarnaast zijn verbazing uit dat de vaccins nu worden getest op mensen van rond de vijftig, "ook hier wordt het oudere lichaam vergeten [...] Als je iets langer de tijd neemt en ook test op tachtigers krijg je misschien een vaccin waar ouderen baat bij hebben. Maar het moet snel, snel."

- Volgens het AD schrokken militairen zich rot hoe sommige verpleeghuizen omgingen met corona. Vooral de manier waarop er met hygiënerogels werd omgegaan, baarde hen grote zorgen. Zo waren er op plekken waar ze kwamen geen sluisen ingericht om hulpverleners af te schermen die bij besmette bewoners waren geweest. Was het moeilijk om afstand van elkaar te houden, waren er in gangen geen looprichtingen gecreëerd, werden de schaarse mondkapjes die er waren, niet altijd goed gebruikt en zagen de militairen hoe medewerkers met potentieel besmette en dus 'vieze' kleren achter computers kropen om even snel de administratie bij te werken. De militairen kwamen te werken in verpleeghuizen waar soms 60 van de 70 bewoners besmet waren met corona. Dergelijke situaties zorgde voor grote angst en onzekerheid onder het personeel. Er waren kamers waar mensen letterlijk alleen stierven omdat er niemand meer de kamer op durfde. Of omdat er niemand was. Het leidde tot schrijnende situaties waarbij een korporaal één van de medewerkers die al lang in dienst was, moest vertellen hoe ze veilig kon werken om haar weer vertrouwen te geven. Volgens de commandant waren de meeste verpleeghuizen absoluut van goede wil om het juiste te doen. Vaak was het pure onmacht. De militair ziet ook dat veel adviezen inmiddels ter harte zijn genomen.
- EenVandaag heeft aandacht voor de vraag: 'Mag een werkgever de temperatuur van een werknemer meten? Een werkgever die de apparatuur klaar heeft staan vindt dat we hierin ruimer moeten denken. Volgens hem geeft het medewerkers een veilig gevoel, is het een kwestie van wennen en kunnen alle beetjes helpen om het virus onder controle te krijgen. Kitty Jong (FNV) is kritisch en vindt dat deze crisis geen vrijbrief mag zijn om de privacy van werknemers overboord te gooien.

Corona-zelftesten

- Zorgen om corona-zelftests: 'Duur en onbetrouwbaar', aldus De Telegraaf. De krant schrijft dat het aantal sneltesten en zelftesten om het coronavirus vast te stellen neemt rap toe, nu er koortsachtig wordt gezocht naar manieren om de samenleving verder te kunnen heropenen. Experts temperen de optimistische geluiden nadrukkelijk en waarschuwen voor valse hoop. Zo wordt er gesproken van 'Een duur geintje dat weinig oplevert Dat iets de markt op mag, wil niet zeggen dat het goed is', aldus viroloog Marion Koopmans op. Ook de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd noemt ze ronduit onbetrouwbaar. Het risico bestaat, zeggen de experts, dat je in discussies terecht komt als: 'Mag ik wel op vakantie als ik positief ben getest?' "En als je die kant uitgaat: waarom zou ik dan niet zorgen dat ik snel beter ben, want dan mag ik meer? Dat is natuurlijk vragen om problemen", schetst Koopmans de drang naar een snelle oplossing. Er zijn meerdere initiatieven gaande om te proberen goede gegevens te krijgen over die sneltesten.
- Anne Wensing (arts-viroloog Utrecht UMC) vindt het interessant en creatief wat Corendon aanbiedt, maar zegt nog niet eerder te hebben gezien dat dit werkt. De testen die Corendon wil inzetten zijn niet breed getest op een groep mensen die niet zeker weet of ze corona hebben gehad. Hierdoor is er een klein risico dat de testen niet betrouwbaar genoeg zijn. Er zou een validatie moeten plaatsvinden. Wensing wijst erop dat Corendon strikte kaders zou moeten stellen waardoor er niet getwijfeld kan worden aan de betrouwbaarheid. Ook roept ze op als Corendon medische testen ter beschikking heeft, deze juist aan de ziekenhuizen te geven omdat ze daar nodig zijn.
- Steven van der Heijden (Corendon) is verbijsterd door de 'ongenuanceerde' reactie van minister De Jonge. Volgens Van der Heijden baseert de minister zich op onjuiste informatie. Hij wil naar eigen zeggen "echte coronatesten" gebruiken en geen antistoffentests, zoals de minister suggereert. Volgens Van der Heijden probeert zijn bedrijf al een tijdlang contact te leggen met het Outbreak Management Team om de plannen te bespreken. "We krijgen taal noch teken. Dan lanceren we de plannen en dan heeft men blijkbaar tijd om direct op kabinetsniveau te reageren." Van der Heijden zegt geen belang te hebben bij schijnveiligheid, ook zouden volgens hem klanten goed reageren op de plannen van Corendon.

Sport

- Jan Dirk van der Zee (directeur amateurvoetbal bij de KNVB) heeft moeite met het kabinetsbesluit om pas publiek toe te staan bij voetbalwedstrijden als er een vaccin is. "Begrijp me niet verkeerd. Ik heb bewondering voor de manier waarop dit kabinet met de corona-uitbraak omgaat. Daarom houden we ons vanaf het begin aan de richtlijnen, omdat gezondheid nou eenmaal het allerbelangrijkste is. Toch gaan de ontwikkelingen rondom het coronavirus razendsnel en gelukkig de goede kant op. Is het dan niet te

voorbarig om je nu al op dat punt vast leggen? Helemaal nu er nog zoveel onduidelijkheid is over het vaccin." Volgens Van der Zee zijn de gevolgen voor het voetbal desastreus omdat het de 'unieke Nederlandse sportinfrastructuur' aantast.

- In het AD reageert Mattijs Manders (Algemeen directeur Eredivisie) dat het voetbal eerst wil laten zien dat het bereid is 'zijn eigen broek op te houden', door grondig te bezuinigen. Maar mocht de crisis nog maanden aanhouden, met langdurig lege stadions, dan wel een vangnet hoopt af te dwingen bij de overheid.
- Betrokken zeggen dat het betaald voetbal niet gezond is en wijzen op financieel wanbeleid, slecht management, veel ruzie en weinig solidariteit. De coronacrisis zou de tekortkomingen 'genadeloos bloot leggen', aldus Trouw. De overheid moet het betaald voetbal niet zonder meer financieel steunen, zeggen betrokkenen in en rond het voetbal. De bond en de clubs zouden eerst maar eens de hand in eigen boezem moeten steken en een grondige en objectieve analyse moeten maken van de bedrijfstak. Die staat er niet goed voor, blijkt uit een telefonische rondgang van Trouw. Samengevat: het betaald voetbal in Nederland is financieel niet gezond, het management bij clubs is onder de maat, het beleid opportunistisch, er wordt structureel meer geld uitgegeven dan er binnenkomt en onderling is er een gebrek aan vertrouwen en echte samenwerking. Voetbalbond KNVB toont daarbij weinig leiderschap.
- Oud-KNVB-directeur Henk Kesler heeft zich flink geërgerd. "De KNVB doet weinig. Terecht kreeg die een tik op de neus van Rutte en minister Van Rijn. De boodschap van de KNVB leek wel: wij komen geld tekort, stuur per ommekeer post even 400 miljoen. Ik mis de bereidheid om te kijken: wat kunnen we zelf doen? [...] De clubs kwamen wel met een voorstel voor salarisverlaging. Gebrek aan leiderschap speelt het wereldje parten, meent Foppe de Haan (oud-trainer). "Er is zoveel verdeeldheid. Het draait altijd om eigenbelang, waarbij de belangen van de clubs enorm verschillen
- Sportmarketeer Frank van den Wall Bake: "De helft van de clubs heeft een ongezonde bedrijfsvoering. Maar ze blijven met houtje-touwtje overeind, omdat ze nu eenmaal geliefd zijn bij een handvol sponsors en supporters."
- Boven haar redactioneel commentaar kopt NRC dat de breedtesport harder steun nodig heeft dan het betaald voetbal: "Als de overheid moet kiezen waarmee de maatschappij het meest is gediend, dan is dat met steun aan de breedtesport. Bewegen is voor mensen van levensbelang, terwijl amateurverenigingen daarnaast ook in belangrijke mate bijdragen aan de sociale cohesie in de samenleving." De krant raadt het betaald voetbal aan deze periode te gebruiken om zich collectief te bezinnen op een economisch robuuste toekomst, "...voordat het Den Haag om steun vraagt."

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- Uit Telegraaf's 'Stelling van de dag' blijkt dat een meerderheid van de 5989 deelnemers het verstandig vindt om te wachten met grote evenementen tot er een vaccin is. 62% vindt het een goed besluit dat voetbalcompetities binnenkort worden hervat zonder publiek.
- Nederlanders hebben vertrouwen in de aanpak van het coronavirus, blijkt uit een tussentijdse rapportage (periode 24 februari tot 17 mei) van het onderzoek naar de impact van het coronavirus, uitgevoerd onder 3.000 respondenten door het RIVM en Nivel, het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheid. Het vertrouwen dat mensen hebben in de informatie van de het RIVM en de maatregelen van de overheid steeg in de week van 13 april respectievelijk van 84% naar 85% en van 80% naar 84%. Wel is er een daling te zien of Nederlanders zich aan de maatregelen houden. 'In de week van 30 maart antwoordde 93 procent van de ondervraagden zich te houden aan de richtlijnen van de overheid, 6 procent antwoordde zich er gedeeltelijk aan te houden. In de weken erna is wel een kleine daling te zien in het opvolgen van de regels. 91 procent laat weten zich in de week van 13 april nog te houden aan de maatregelen, 8 procent gaf aan zich gedeeltelijk te houden aan de richtlijnen.' De zorgen over het virus is flink toegenomen in de weken tussen 30 maart en 13 april. In de week van 24 februari zegt 19 procent van de ondervraagden bezorgd te zijn over de eigen gezondheid en 28 procent over de gezondheid van familieleden. In de weken daarna stijgen deze percentages naar respectievelijk 47 en 69 procent.